

2023. Робота бібліотеки в умовах воєнного стану

У 2023 році в умовах війни бібліотека продовжувала дистанційне обслуговування через вдосконалення системи освітніх комунікацій, що базується на функціонуванні масивів і потоків інформації в електронному вигляді з одночасним забезпеченням можливостей доступу до цих даних усім учасникам освітнього процесу з будь якої точки доступу і в будь який час через сайт НБ.

У 2023 році **частково відновлено офлайн обслуговування** користувачів на Б.п.№3(вул. Алчевських, 44), де облаштовано абонемент і читальний зал для всіх категорій користувачів.

Сукупна кількість користувачів, обслугованих всіма підрозділами бібліотеки за звітний період склала **41572** користувачів (у.ч. 480 обслуговано офлайн), кількість відвідувань бібліотеки і її ресурсів - **321603** (книговидача за рік складає **107073** примірники в т.ч в електронному вигляді.

Формування та збереження фонду. фонди НБ на 01.12.2023 р. налічують **1475946** прим. у т.ч. 23311 рідкісних та цінних видань.

З евакуації (м.Ужгород) до основного книгосховища повернуто 455 примірників цінних книг. Проведено значний обсяг робіт із переміщення фондів бібліотечного пункту №1 (з будівлі університету по проспекту Героїв Харкова, 45, зруйнованої під час воєнних дій у 2022 році) до сховища бібліотеки б.п. №3, та у лабораторний корпус. Частину фондів б.п.№1 врятувати не вдалось через підтоплене приміщення, де вони зберігались. Переобліком охоплено майже 11 тис. видань, складено 7 актів щодо списання як ветхих, так і застарілих видань. В результаті цієї роботи вилучено з фонду і списано 20462 примірників книг. Організовано також роботу з підготовки до переміщення фондів бібліотеки, розташованих на Б.п. №8(вул. Харківський р-н, . Академічна,1).

Автоматизація бібліотечних процесів. Доступ до бібліотечного програмного забезпечення налаштовано як з комп'ютерів на робочих місцях б.п.№3, так і для роботи в режимі онлайн з доступом з власних комп'ютерів співробітників бібліотеки. Для підтримки освітньої, наукової і виховної діяльності ДБТУ цілодобово працює [сайт бібліотеки](https://library.btu.kharkov.ua/) (<https://library.btu.kharkov.ua/>), доступний із будь яких мобільних пристроїв. Через сайт користувачі отримують у доступ навчальні, наукові інформаційні ресурси, інноваційні послуги, що сприяє підвищенню оперативності та якості науково-інформаційного забезпечення освітньої та наукової діяльності. Для запису користувачів онлайн функціонує електронний кабінет користувача, що надає можливість скористатись усіма сервісами електронної бібліотеки через авторизований вхід (<http://opac.btu.kharkiv.ua/site/signup>) .

Бібліотекою проводиться робота з упорядкування і редагування [Електронного каталогу](http://opac.btu.kharkiv.ua/) (<http://opac.btu.kharkiv.ua/>). Відредаговано в ЕК 7676 записів. Також продовжується упорядкування і редагування сконвертованих баз даних. Відредаговано у звітному році записів із ISIS –7803.

Великий об'єм робіт проведено по наповненню репозитарію ДБТУ [Open Archive SBTU](https://repo.btu.kharkov.ua/) (<https://repo.btu.kharkov.ua/>, ISSN 2786-7056) на платформі DSpace. Загалом протягом року завантажено майже 16000 повнотекстових документів наукових і навчальних видань. Створено 2 нових розділи: «Каталог інноваційних розробок» та «Звіти про НДР», а також дорганізовано 62 нові колекції.

На кінець року обсяг ресурсу становить 41600 тис. документів.

Інформаційно-бібліографічна діяльність.(зав.віділом ІБД Бочарова Е.М.)

У 2023 році інформаційно-бібліографічну діяльність було спрямовано на наповнення інформаційних ресурсів в базах даних: «Праці науковців ДБТУ», «Охоронні документи», «Історія ДБТУ» (створено 11752 записи), а також створено 11 записів у електронному ресурсі публікацій про університет «Літопис ДБТУ». З метою виявлення видань кафедр університету, які відсутні у БД бібліотеки, продовжувалась робота зі списками публікацій, оброблено 112 звітів кафедр та 123 списки праць науково-педагогічних працівників для внесення їх у БД «Праці науковців ДБТУ».

Невід'ємною частиною інформаційно-бібліографічної діяльності є надання співробітниками НБ консультацій користувачам по використанню ЕК, БД, сайту бібліотеки, складання бібліографічного опису документів та по роботі з таблицями УДК.

На сайті бібліотеки для ознайомлення з науковими, навчальними і навчально-методичними виданнями, що надійшли до бібліотеки у 2023 році представлено списки нових надходжень (<http://surl.li/odsja>) монографій, підручників, навчальних, навчально-методичних посібників, практикумів.

В умовах віддаленої роботи продовжувалось створення вторинного бібліографічного ресурсу. Створено онлайнвий бібліографічний покажчик «Покажчик наукових робіт ДБТУ» (<http://surl.li/odskr>), який відображає науково-дослідну та освітню діяльність науково-педагогічних співробітників ДБТУ у різні роки, містить бібліографічний опис наукових, навчальних та науково-методичних видань, а також статті, опубліковані у збірниках наукових праць, тези доповідей конференцій, періодичні видання та інші документи, що відображають питання вивчення, дослідження та створення нових знань вченими університету. В межах кожного року покажчик має інтерактивну структуру із зазначенням кількості документів, які відображені у певному розділі (монографії; підручники; навчальні посібники; публікації що індексуються міжнародних наукометричних базах даних(Scopus, Web of Science); публікації в зарубіжних виданнях; публікації в українських виданнях; інші видання; охоронні документи). Кожен запис оснащено додатковою інформацією із зазначенням загальних відомостей, кількості примірників, використання в навчальному процесі та наявність повнотекстового файлу.

Актуальність показчика визначається необхідністю створення єдиного реєстру інтелектуального капіталу чотирьох ЗВО України, що стали складовими Державного біотехнологічного університету

Започатковано серію біобібліографічних показчиків, присвячених видатним науковцям ДБТУ, було підготовлено 4 показчики :

Янчева Ліана Миколаївна : біобібліогр. показчик праць за 1981-2022 роки до 80-річчя від дня народження / уклад.: Е.М. Бочарова, Т. Б. Богданова; наук. ред. Н. М. Ніколаєнко; Наук. б-ка ДБТУ. – Харків, 2023. – 90 с. – (Серія: «Праці вчених»; вип. 1).

Яровий Григорій Іванович : біобібліогр. показчик праць за 1989-2023 роки до 75-річчя від дня народження / уклад.: Е. М. Бочарова, Т. Б. Богданова; наук. ред. Н. М. Ніколаєнко; Наук. б-ка ДБТУ. – Харків, 2023. – 68 с. – (Серія: «Праці вчених ДБТУ»; вип. 2).

Пузік Володимир Кузьмич : біобібліогр. показчик праць за 1977-2023 роки : до 75-річчя від дня народження / уклад.: Е. М. Бочарова, Т. Б. Богданова; наук. ред. Н. М. Ніколаєнко; Наук. б-ка ДБТУ. – Харків, 2023. – 96 с. – (Серія: «Праці вчених»; вип. 3).

Бакум Микола Васильович : біобібліогр. показчик праць за 1977-2023 роки : до 70-річчя від дня народження / уклад.: Е. М. Бочарова, Т. Б. Богданова; наук. ред. Н. М. Ніколаєнко; Наук. б-ка ДБТУ. – Харків, 2023. – 150 с. – (Серія: «Праці вчених»; вип. 4)

Вагому частину діяльності НБ складає інформаційна та культурно-просвітницька робота в режимі онлайн, яка відбувається шляхом оприлюднення актуальних публікацій на сторінках бібліотеки в соцмережах Facebook, Instagram та на каналі НБ відеохостингу YouTube. Загалом у 2023 р. розміщено більше 1930 публікацій, створено й оновлено 98 віртуальних заходів. Із них (Інстаграм – 837, Фейсбук – 807, YouTube – 98, Телеграм – 84, сайт НБ «Новини» – 104). Активно розвиваються новостворені рубрики «Академічна доброчесність», «Відкриті ресурси для науки та освіти», «Мова на часі: говори українською», «ДБТУ – чарівна країна професій», «Як зберегти здоров'я під час війни», «Нація, яка читає непереможна», «Письменники-ювіляри року, «Українські звичаї та обряди», «Радимо прочитати».

До роковин вшанування пам'яті жертв Голодомору в Україні бібліотека разом з кафедрою ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін провела 4 онлайн заходи « Голодомор – позиція нашого сумління» <http://surl.li/nteny>, на яких були присутні більше ніж 100 осіб.

НБ продовжувала працювати у складі групи волонтерів Української бібліотечної асоціації / Ukrainian Library Association з архівування документів про війну Росії проти України. У звітному році до проєкту надіслано 15238 матеріалів. Для проєкту «Спільне архівування документів про війну в Україні 2022року» заархівовано вього 23779 документів. У подальшому ці

документи мають стати першою колекцією в Національній цифровій бібліотеці України (Гончар А.В.)

Внутрішнє співробітництво. НБ є членом Групи сприяння академічній доброчесності в університеті. Згідно з Планом заходів з академічної доброчесності серед університетської спільноти Науковою бібліотекою у 2023р. було проведено опитування «Я і академічна доброчесність». Результати анкетування оприлюднені на сайті НБ, складено пропозиції щодо підвищення рівня академічної доброчесності учасників освітнього процесу (<http://surl.li/iwaga>)

НБ проводить активну роботу щодо створення і підтримки атмосфери академічної доброчесності в ДБТУ шляхом проведення інформаційних годин для здобувачів в режимі онлайн «Культура академічної доброчесності» тощо. У 2023 році проведено 35 онлайн занять для здобувачів освіти з інформаційної культури та академічної доброчесності, охоплено більше 400 студентів.(Зав.віділом обслуговування Бездольна Л.І., зав.сектором Лукшина Є.Ю.)

Фахівцями бібліотеки здійснюється адміністрування та консультативна допомога відповідальним від кафедр з перевірки текстів на ознаки плагіату в системі UNICHECK. Перевірено в межах відповідальності бібліотеки 46 документів (2 статті, 6 дисертацій, 17 підручник/навч. посібник, 8 монографій, 13 студентських робіт).

Наукометрична діяльність (заступник директора Рибальченко О.М.). В 2023 р. НБ активно розвивала діяльність з інформаційно-аналітичного моніторингу та здійснення бібліометричного аналізу публікаційної активності науковців університету: користувачам за запитом надавалась інформація про наукометричні показники, постійно проводився моніторинг профілю університету в базах даних Scopus, Web of Science, профілів науковців в науковому он-лайн сервісі Google Scholar для коректного відображення їх в інформаційно-аналітичній системі «Бібліометрика української науки», а також в реєстрі науковців ORCID.

У 2023 р. ДБТУ мав доступ до наукометричних баз даних WoS, Scopus, повнотекстової БД Science Direct та ресурсів платформи Research4Life.

Було завершено заходи із упорядкування профілів університету у Scopus та Web of Science, в результаті яких для ДБТУ забезпечено коректне відображення статей науковців в інституційних профілях, що сприяє здійсненню якісного моніторингу результатів наукової діяльності університету за показниками публікаційної активності, стає підґрунтям для підвищення міжнародних і всеукраїнських рейтингів ДБТУ та впливає на євроінтеграційні процеси університету.

Так, показники ДБТУ в міжнародних наукометричних БД станом на кінець 2023 року такі:

WoS - 894 публікацій, 2 804 цитувань, h-індекс – 20

Scopus - 1407 публікацій, 5911 цитувань, h-індекс – 27

Перегляд публікацій авторів ДБТУ в Scopus та WoS за роками доступний онлайн на порталі ««Веб-портфоліо науковців ДБТУ» у розділі «Колекції наукових робіт» (<http://athra.btu.kharkiv.ua/digest/wbs>).

Протягом року було здійснено роботу з коригування 237 профілей науковців в Scopus та WoS. На Вчену раду науковцям надано 46 довідок-підтвердження про наявність публікацій в виданнях, що індексуються в БД Web of Science Core Collection та БД Scopus .

Для ректорату ДБТУ підготовлено довідки: «Харківські ЗВО в рейтингу Scopus 2023 (лютий-березень)», ЗВО аграрного профілю в рейтингах 2022 - 2023 рр». Також було проведено аналіз показників університету у вітчизняних та міжнародних рейтингах («Топ-200 Україна», «консолідований рейтинг закладів вищої освіти України», «QS World University Rankings»; «Рейтинг університетів України за показниками Scopus» , «Webometrics» ; «THE University Impact Rankings»; «Times Higher Education World University Rankings» та «UniRank» та надано рекомендації щодо покращення позицій. Проведено роботу із подання заявки ДБТУ до участі у рейтингу «UniRank».

Бібліотека в онлайн форматі організувала постійну консультаційну і практичну допомогу науковцям з питань використання міжнародних електронних ресурсів наукової інформації та аналізу показників цитованості публікацій. Через листування е-поштою, через канали Viber, Телеграм та телефоном було надано 116 консультацій з питань доступу та практичного використання баз даних WoS, Scopus, ScienceDirect, Research4Life.

НБ постійно підтримує в актуальному стані створений фахівцями бібліотеки інформаційний портал «[Веб-портфоліо науковців ДБТУ](http://athra.btu.kharkiv.ua/web/)» (<http://athra.btu.kharkiv.ua/web/>), який демонструє наукометричні показники вчених, надає доступ до бібліографічних даних, повнотекстових матеріалів та наукометричних показників науковців університету. Інформація до нього повністю інтегрується з електронних ресурсів бібліотеки – баз даних «Праці науковців» та «Охоронні документи». Він містить також інтерактивні посилання до ідентифікаторів науковців ORCID, облікових записів в базах даних Scopus, WoS, Google Scholar, відповідні статистичні дані, а також посилання на ресурс Укрпатенту до сторінки науковця-винахідника. Коригування більше 800 персоніфікованих сторінок науковців відбувається на постійній основі.